

Radšej spaľovňu ako skládku? Mestá nie sú nadšené

Odpadová firma ewia plánuje veľké investície do spaľovní. Samosprávy aj štát sú opatrní

Josef Ryník

Odložiť na skládku je podľa ministerstva životného prostredia najhoršia vec, akú môžu mestá a obce s odpadom urobiť. Lenže zatiaľ aj najlacnejšia. Ponúkané alternatívy v podobe spaľovne odpadu či recyklácie

sú drahšie a pre pohodlných ľudí bolestivejšie. Aj preto sa stále nedarí odpad separovať a zhodnocovať podľa plánov.

Je riešením odpad spaľovať? Firma ewia ohlásila v polovici mája veľkú investíciu do budovania nových spaľovní odpa-

du a recyklačných centier. Do ich výstavby chce investovať v priebehu niekoľkých rokov zhruba 600 miliónov eur. Prvá by mohla stáť v roku 2025. Celkovo by ich mohlo byť na Slovensku päť.

Investori z Wood & Company, ktorí stoja za firmou ewia, chcú

využiť predpokladaný trend znižovania skládkovania komunálneho odpadu v obciach a mestách na 10 percent jeho hmotnosti do roku 2035, čo je cieľ, ktorý prijala Európska únia. Na Slovensku sa podľa posledných štatistík skládalo približne 60 percent ko-

Samosprávy

munálneho odpadu, 30 percent sa triedilo a len 10 percent sa využilo na výrobu energie.

Finančníci predpokladajú, že obce a mestá nebudú schopné problém so skládkovaním riešiť samostatne, pretože investície do spalovní či recyklačných centier sa pohybujú v stovkách miliónov eur.

Riešením by mohla byť spolupráca investora a samosprávy ako napríklad v Škandinávii. „Takýto model ponúkame aj my. Jediné, čo očakávame, je kooperácia so samosprávami,“ dodáva generálny riaditeľ firmy ewia Marián Christenko.

Mestá reagujú chladne

Mestá, ktoré TREND oslovil, síce spoluprácu s investormi pri výstavbe spalovní nevyklúčujú, sú však k tejto iniciatíve rezervovane. Spalovňu namiesto skládky si väčšina oslovených miest nechce predstavovať.

„Je veľmi ťažké sa k tomu vyjadriť, kým nebudeme mať na stole konkrétny investičný zámer, ktorý by mohol hovoriť o nejakých výhodách pre mesto či občanov,“ hovorí primátor Trenčína Richard Rybníček.

Podobne reaguje Žilina s tým, že podľa jej platného územného plánu sa so spalovňou nepočíta.

Trnava sa nebráni ani tejto možnosti, ale v súčasnosti sa chce viac zameriavať na celkovú zmenu v myslení obyvateľov mesta.

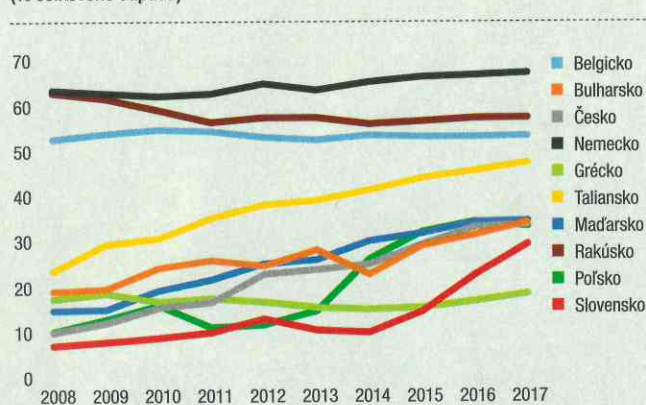
„Vedomie, že komunálny odpad sa bude likvidovať v spalovni, by nepôsobilo motivačne na tých občanov, ktorí ani doteraz nedbali na znižovanie jeho množstva,“ vysvetľuje primátor Trnava Peter Bročka.

Primátor Nitry Marek Hattas je proti tomu, aby boli takéto zariadenia biznisovým modelom súkromných firiem. „My musíme uvažovať, ako vymeniť skládky a spalovne za zero waste prístup,“ dodáva.

Problémy so skládkami

Mestá priznávajú, že majú problém so znižovaním objemu skládkovania, ale neriešia to veľmi aktívne. Tvrdia, že rok 2035 je ešte ďaleko a navyše existuje možnosť predĺženia lehoty. Členské štáty si môžu posunúť splnenie cieľa

Ako sa recykluje komunálny odpad vo vybraných štátoch EÚ
(% celkového odpadu)

PRAMEN: Eurostat

znižit skládkovanie o päť rokov.

V Trenčíne už prebehlo niekoľko rokovaní so zberovou spoločnosťou Marius Pedersen či so spoločnosťami, ktoré ponúkajú technológie na energetické zhodnocovanie odpadov, ako napríklad plazmatické splyňovanie. Nič konkrétne sa však zatiaľ nedohodlo.

Mestá sa nechystajú ani radikálne zvyšovať poplatky za odvoz komunálneho odpadu. Pre primátorov je to citlivá politická téma. „O optimalizácii cien v ďalších rokoch je teraz predčasné hovoriť, bude to predmetom ro-

kovaní,“ spresňuje M. Hattas. Žilina dokonca poplatok za odpad v tomto roku znížila. Odôvodnila to dobrým výsledkom v rámci triedeného zberu.

Trenčín predpokladá, že v budúcom roku bude musieť zvýšiť poplatok za komunálne odpady pre ľudí, a to najmä pre výrazne sa zvyšujúci poplatok za uloženie odpadu na skládku.

Banská Bystrica sa v tomto roku chystá vybrať nového dodávateľa služby na nakladanie s komunálnym odpadom. „Na základe týchto skutočností bude výška poplatku za komunál-

ny odpad koncom roka prehodnotená,“ dodáva primátor Banskej Bystrice Ján Nosko.

Z krajských miest jedine Trnava potvrdila, že v súčasnosti pripravuje zmenu všeobecne záväzného nariadenia o poplatkoch za komunálne odpady, kde uvažuje o ich zvýšení, ale zároveň aj o finančných úľavách na podporu separácie s platnosťou od začiatku budúceho roka.

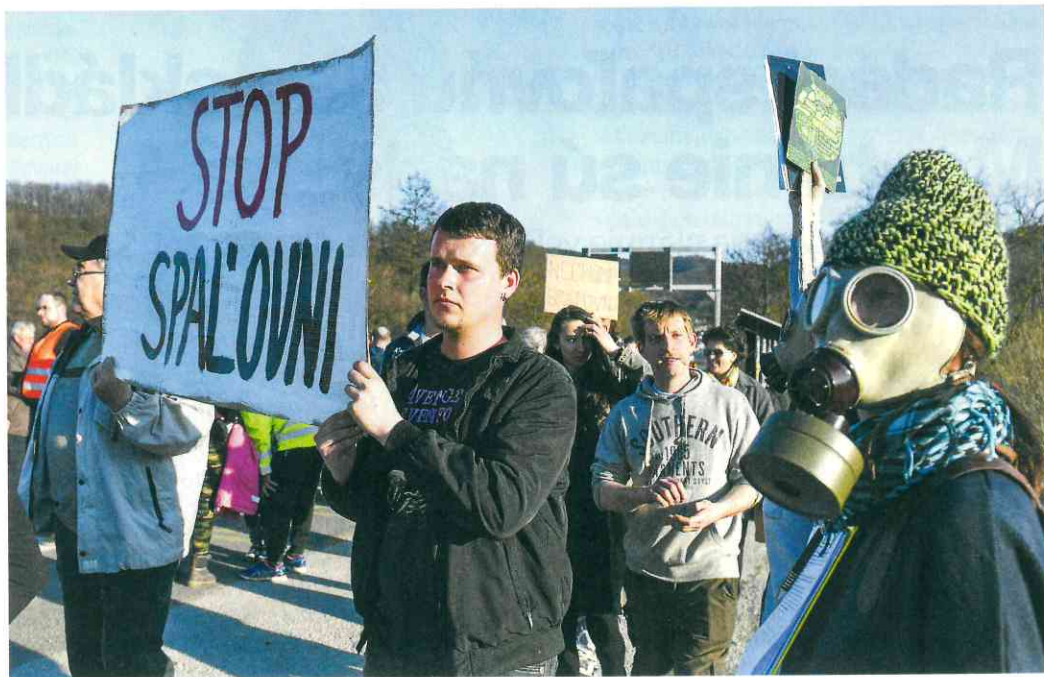
„V štádiu návrhu je aj zvýšenie cien za uloženie komunálneho a priemyselného odpadu na skládku pre firmy s platnosťou už od júla,“ hovorí primátor P. Bročka.

Prekážky: Verejná mienka a ceny

Na ceste investorov k výstavbe spalovní sú aj ďalšie prekážky. Je tu verejná mienka a environmentálne organizácie, ktoré sú zvyčajne nastavené tvrdo proti spalovniam.

Aj ceny skládkovania, ktoré sú zatiaľ výhodnejšie než spalovanie odpadu, môžu zavážiť. Dnes sú celkové náklady na skládkovanie priemerne 35 eur na tonu. Náklady na energetické zhodnotenie v našom regióne dosahujú úroveň zhruba 80 eur za tonu.

Slovensko je jednou z krajín s najnižšími poplatkami za uloženie odpadov na skládku. Preto tam končí väčšina komunálne-

Generálny riaditeľ firiem ewia a Kosit Marián Christenko. Za oboma spoločnosťami stoja finančníci z Wood & Company.

ho odpadu. „Až keď budú skládky drahšie ako recyklácia alebo energetické zhodnocovanie odpadov, budú obce a mestá využívať tieto alternatívy,“ myslí si Michal Sebiň, riaditeľ firmy Natur-Pack, ktorá sa zaoberá zhodnocovaním odpadu.

Nejasné sú aj ceny elektriny do budúcnosti. Jednou z ciest, ako si investor dokáže zabezpečiť náratnosť investície, sú garantované výkupné ceny elektriny od štátu. Vylobovať si ich nebude jednoduché.

Náratnosť jedného centra cirkulárnej ekonomiky (CCE) je podľa M. Christenka asi 10 až 15

rokov. V rámci CCE budú okrem spaľovne odpadu aj linky na triedenie a lisovanie odpadu.

Vlastne to ani nie sú spaľovne

Investori chcú verejnosť presvedčiť, že spaľovne odpadu sú ekologickejšie než skládky. Upriamujú pozornosť na zahraničie (najmä na vyspelú západnú a severnú Európu), kde spaľovne fungujú už roky a dokonca ich vybuďovali pomocou eurofondov.

Ewia tvrdí, že spaľovne a recyklačné centrá dokáže realizovať aj bez spoluúčasti štátu či eurofondov. No zároveň apeluje na ministerstvo životného prostredia, aby sa pokúsilo dohodnúť možnosti čerpania eurofondov.

„V EÚ sa momentálne rokuje o tom, že sa zastavia dotácie na nové spaľovne, lebo kapacity sú už vybudované. Aj Poľsko stihlo vyčerpať značný objem prostriedkov. Slovensko sa o tieto zdroje doteraz neprihlásilo a nikto na nás nebude čakať,“ vysvetľuje M. Christenko. Podľa neho by si Slovensko malo priznať, že zaspalo, a požiadať o výnimku.

Podľa ministerstva je spaľovanie odpadu druhý najnevhodnejší spôsob nakladania s odpadom po skládkovaní. „Poskytovanie dotácií na výstavbu spaľovní preto nepatrí medzi oblasti, ktoré sú aktuálne,“ dodáva hovorca minister-

stva životného prostredia Tomáš Ferenčák.

Neisté lokality

Investori ešte neprezradili, kam presne chcú umiestniť recyklačné a spaľovacie centrá. Zrejme si uvedomujú, že je to citlivá téma, ktorá môže vyvolať lokálne vášne. Ewia spomína regióny pri väčších mestách, kde v okolí žije aspoň 200- až 300-tisíc ľudí. Len vtedy budú ekonomické a naplnia svoju kapacitu.

„Ideálne riešenie, najmä kvôli využitiu teplovodu, je zastavaná zóna. Samozrejme, rešpektujeme, že zariadenia tohto typu patria predovšetkým do industriálnych zón, ktoré prioritizujeme,“ hovorí M. Christenko.

Mestá priznávajú problém so znižovaním objemu skládkovania, ale neriešia to veľmi aktívne

Spomína sa okolie Trnavy, Nitry, Banskej Bystrice, Trenčína, Žiliny či Martina. Lokality v podstate kopírujú všetky kraje s výnimkou Prešova a Košíc.

Košice už jednu spaľovňu majú. Prevádzkuje ju firma Kosit, ktorá patrí do skupiny Wood & Company. Spaľovňa je aj v Bratislave (spravuje ju podnik OLO vlastnený mestom), s kapacitou približne 300-tisíc ton odpadov. Podľa hovorkyne firmy OLO Beaty Humenikovej spaľovňa v súčasnosti dokáže kapacitne zabezpečiť energetické zhodnocovanie zmesového komunálneho odpadu z hlavného mesta. Neplánuje sa jej rozširovanie či budovanie ďalšej. „Ďalšie strategické kroky budú predmetom rokovaní vedenia hlavného mesta a našej spoločnosti,“ dodáva.

Podľa hovorca Bratislavy Petra Bublu má spaľovňa predpokladanú životnosť do roku 2027 a pri riadnej údržbe sa ešte predĺži. „Spaľovňa bola projektovaná tak, že umožňuje inštalovať aj tretí kotol, čo môže zvýšiť jej kapacitu o jednu tretinu,“ spresňuje P. Bubla.

© TREND

Miera separácie sa zvyšuje

Mestá na Slovensku tvrdia, že ochota separovať odpad sa medzi ľuďmi zvyšuje.

Motiváciu vytvoril štát tým, že nastavil výšku poplatku za uloženie odpadov na skládku podľa toho, ako ľudia triedia. Od 1. januára 2019 je účinný protiskládkový balíček. Ten má za cieľ zdvihnúť motiváciu triediť a znižovať množstvo odpadu na skládkach. Zavádza prísnejšie pravidlá prevádzkovania skládok a zefektívňuje ich uzatváranie. Zároveň sa zvýšili poplatky za skládkovanie tak, aby sa zvýhodnili obce, ktoré poctivo triedia.

Zvyšovanie poplatku za skládkovanie má podporiť iné spôsoby nakladania s odpadom, ktoré dnes nie sú komerčne zaujímavé.

„Cena za skládkovanie musí byť postupne vyššia než cena za recykláciu alebo energetické zhodnocovanie,“ myslí si riaditeľ firmy Natur-Pack Michal Sebiň.

Trenčín sa darí každý rok zvyšovať mieru vytriedenosti. Kým za rok 2017 dosiahla úroveň 36 percent, vlani to už bolo tesne nad 40 percentami. V Trnave sa miera triedenia zvýšila aj vďaka veľkokapacitným polopodzemným kontajnerom. „V roku 2018 sme dosiahli 46,5-percentnú úroveň separovania odpadu, čo je o 23,5 percenta viac v porovnaní s celoslovenským priemerom,“ tvrdí primátor Trnavy Peter Bročka. Nitra zvýšila mieru triedenia na 44,6 percenta. Žilina ju za štyri roky zdvihla štvornásobne. „Za rok 2018 sme mali mieru vytriedeného odpadu z celkového množstva na úrovni takmer 41 percent,“ uvádza hovorkyňa Žiliny Barbora Zigová. (jr)

Koľko komunálneho odpadu na obyvateľa vytvorili krajiny v EÚ (2017, v kg na hlavu)

